

Genel ve Bilgi Teknolojileri ile ?lgili Problem Çözme Becerileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Genel ve Bilgi Teknolojileri ile ?lgili Problem Çözme Becerileri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22207>

Özet

Genel ve Bilgi Teknolojileri ile İlgili Problem Çözme Becerileri Ölçeği, bireylerin genel problem çözme yetenekleri ile birlikte özellikle bilgi teknolojileri (BT) alanındaki becerilerini değerlendirmek amacıyla uyarlanmış bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçek, Varol (2008) tarafından ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin bilgi teknolojileri okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yüksek lisans tezi kapsamında kullanılmıştır. Ölçek, özellikle öğretmenlerin dijital ortamda karşılaştıkları sorunların çözme, analiz etme ve yeni bilgi üretme yetkinliklerini ölçmeye odaklanmaktadır.

Ölçek, beş farklı alt boyutta toplam 35 maddeden oluşmakta olup, 6'lı Likert tipi derecelendirme formatında kullanılmaktadır. Geçerlik çalışmaları kapsamında geçerliliği yöntemiyle, güvenirlik çalışmaları ise Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Problem çözme becerileri, bilgi teknolojileri, dijital okuryazarlık, metabilite beceriler, öğretmen yetkinlikleri, uyarlama ölçeği.

Yazarlar

Zehra VARI

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin hem genel bağlamda hem de özellikle günümüz eğitim ve iş ortamlarında kritik öneme sahip olan bilgi teknolojileri ile ilgili alanlarda sergiledikleri problem çözme yetkinliklerinin düzeyini nicel olarak belirlemektir. Bu araç, Varol'un (2008) çalışmasında, ilköğretim öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyelerini ve teknolojik araçları kullanma durumlarını saptamak için uyarlanmıştır.

Ölçek, öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu sırasında karşılaştıkları zorlukları aşma kapasitelerini değerlendirerek, hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine ve pedagojik yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlayarak hedeflemektedir. Bu sayede, öğretmenlerin teknoloji kullanımıyla ne kadar yetkin oldukları ve sorun çözme yaklaşımları ortaya konulmaktadır.

Yapı

Ölçek, beş temel alt boyutta toplanan becerileri ölçerek karmaşık bir yapıyı değerlendirmektedir.

Bu yapı, sadece bilişsel problem çözme süreçlerini değil, aynı zamanda dijital çağa özgü metabilişsel ve teknik yeterlilikleri de kapsamaktadır. Ölçülen temel yapı, bireyin karışıklaştıran sorunları tanımlama, analiz etme, çözüm üretme ve bu süreci etkin bir şekilde yönetme yeteneğidir.

Ölçek maddeleri, genel problem çözme becerileri ile birlikte, dijital teknolojilerin gerektirdiği özel bilgi ve becerilere odaklanmaktadır. Bu çok boyutlu yapı, bireyin teknoloji yoğun ortamlardaki yetkinliğini bütüncül bir şekilde analiz etmeyi mümkün kılar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında **kapsam geçerliği** incelenmiştir. Kapsam geçerliği, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıya tüm yönlerini yeterince temsil edip etmediğini kontrol etmeyi amaçlar. Bu çalışma, Varol (2008) tarafından geliştirilen spesifik bir "Uzman değerlendirme formu" aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Uzman görüşlerine başvurulması, ölçek maddelerinin ilgili literatüre ve ölçülmek istenen problem çözme becerileri yapısına uygunluğunu sağlamıştır. Bu süreç, ölçeğin kavramsal çerçeveye uygun olarak tasarlandığını doğrulamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık düzeyini belirlemek amacıyla güvenirlik analizleri yapılmıştır. Bu analizlerde, ölçek maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren **Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı** hesaplanmıştır.

Yüksek bir Cronbach Alfa katsayısı, ölçeğin farklı alt boyutları aracılığıyla dahi katımların yanıtlarında kararlılık olduğunu ve aracın ilgili popülasyonda güvenilir sonuçlar ürettiğini gösterir.

Faktör Analizi

Ölçek, beş ana faktör (alt boyut) altında toplanan toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör yapısı, katımların problem çözme becerilerini genel yetkinliklerden spesifik dijital yeterliliklere kadar ayrıştırmaktadır. Ölçeğin faktör yapısı, problem çözme ve bilgi teknolojileri becerilerinin çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır.

Belirlenen faktörler ve madde sayıları aşağıdaki gibidir:

Problem Çözme Becerileri: 6 madde

İletişim ve Metabilişsel Beceriler: 4 madde

Temel Bilgi Teknolojileri Becerileri: 6 madde

Analiz ve Üretim Becerileri: 7 madde

Bilgi ve İnternet ile İlgili Beceriler: 12 madde

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği

Format: 6'lı Likert Tip Derecelendirme. Katılımcılardan ilgili becerilere sahip olma veya güven duyma düzeylerini belirtmeleri beklenmektedir. Derecelendirme şu şekildedir: (0= becerim yok - 5= güveniyorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Ölçek, 2008 yılında yapılan yüksek lisans çalışması'nda ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler üzerinde kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Bilgi teknolojileri okuryazarlığı, öğretmen yeterlilikleri, metabilsel beceriler, dijital yetkinlik, Cronbach Alfa, kapsam geçerliği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor (U/K)

Bağılı E-posta Adresleri: Bilinmiyor (U/K)

Yayın Adresi: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara (2008 Tezine Göre)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal uyarlama çalışması 2008 yılında tamamlanmıştır. Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında kullanıldığında, akademik veya ticari amaçla kullanımlarda sorumlu yazar Zehra Varıştan veya ilgili kurumdan (Gazi Üniversitesi) izin alınması ve uygun atfın yapılması gerekmektedir. Kullanım ücretine dair spesifik bir bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Var??, Z. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin bilgi teknolojileri okuryazarlık düzeyleri ve bunların kullanma durumları'nın belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bu ölçeğin kaynak tezi ve ek bilgileri YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açktır: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [genel-ve-bilgi-teknolojileri-ile-ilgili-problem-cozme-becerileri-olcegi-toad.pdf](#)

Genel ve Bilgi Teknolojileri ile İlgili Problem Çözme Becerileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

problem çözme becerileri (6 madde)
iletişim ve metabilişsel beceriler (4 madde)
temel bilgi teknolojileri becerileri (6 madde)
analiz ve üretim becerileri (7 madde)
bilgi ve internet ile ilgili beceriler (12 madde)